

الکلیه

محمد سعید زجاتی
محمد مهدی فقیه بحر العلوم

به ضمیمه کتاب تنفاسی

ومکان های منسوب به آیتان

سرشناسه: نجاتی، محمد سعید، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور: حضرت خضر علیا و مکان‌های منسوب به ایشان (به ضمیمه کتابشناسی) محمد سعید نجاتی، محمد مهدی فقیه بحر العلوم.
مشخصات نشر: تهران: مشعر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۲۷۲ ص.
شابک: دوره ۴-۶۴۸-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: خضر، پیامبر
موضوع: خضر، پیامبر -- آرامگاه
موضوع: خضر، پیامبر -- کتابشناسی
شماره افزه: فقیه بحر العلوم، محمد مهدی، ۱۳۵۱ -
ردیف: شماره: ۱۳۹۵ ج ۳ ن ۴ / ۸۸ BP
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷ / ۱۳۴
شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۳۶۱

حضرت خضر علیا و مکان‌های منسوب به ایشان

● تألیف:	محمد سعید نجاتی - محمد مهدی فقیه بحر العلوم
● تدوین:	پژشک حج و زیارت
● ناشر:	مؤسسه فرهنگی مشعر
● چاپ و صحافی:	چاپخانه مشعر
● نوبت چاپ:	اول - تابستان ۱۴۰۵
● شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
● بها:	۱۱۲۰۰ تومان

ISBN: 978-964-540-648-2

شابک: ۲-۶۴۸-۵۴۰-۹۶۴-۹۷۸

مراکز پخش و فروشگاه‌های مشعر:

تهران: تلفن: ۰۳۶۴۵۱۲۰۰۳ - ۰۲۱ / قلم: تلفن: ۰۳۷۸۳۸۴۰۰ - ۰۲۵

فهرست

۱۵	دییاجه
۱۷	مقدمه

بخش اول:

سیمای حضرت خضر علیه السلام

۲۱	فصل اول: خضرشناسی
۲۱	مقدمه
۲۱	هویت حضرت خضر علیه السلام
۲۲	نام حضرت علیه السلام
۲۳	نسب حضرت علیه السلام
۲۴	دلایل پیامبر دانستن حضرت خضر علیه السلام
۲۴	۱. روایت امام صادق علیه السلام
۲۵	۲. ظاهر آیه «وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي»
۲۵	۳. فرمان یافتن موسی علیه السلام به پیروی از خضر علیه السلام
۲۶	۴. رغبت و اشتیاق موسی علیه السلام به ملاقات با خضر علیه السلام
۲۶	۵. فروتنی موسی علیه السلام در برابر خضر علیه السلام و پیروی کردن از وی

- داستان زندگی خضر علیه السلام ۲۸
- سرگذشت حضرت خضر علیه السلام در کلام مورخان ۳۲
- دلیل حیات جاوید حضرت خضر علیه السلام ۳۳
۱. دعای حضرت آدم علیه السلام برای دفن کننده جسدش ۳۴
۲. نوشیدن از آب زندگانی جاودان ۳۵
- نظر دانشمندان مسلمان درباره حیات خضر علیه السلام ۳۶
- ابن الحسن علی بن عبدالعزیز فقیه و متکلم شافعی معتزلی ۳۶
- زال الدین سیوطی ۳۸
- ابن عباس ۳۸
- ابن اثیر سیلی، روح، مفسر و محدث بزرگ اهل سنت ۳۹
- نووی ۳۹
- علامه طباطبائی ۳۹
- اعتقاد به حیات خضر علیه السلام و حرکت اشد روی در فتوحات صدر اسلام ۴۱
- نقد و بررسی دلایل منکران زنده بودن خضر علیه السلام ۴۱
- امام زمان، حجة ابن الحسن علیه السلام و حضرت خضر علیه السلام ۴۸
- نمونه ای از ملاقات امام زمان علیه السلام و حضرت خضر علیه السلام ۴۹
- مسجد کوفه، نمازخانه حضرت خضر علیه السلام ۴۹
- مسجد سهله، محل اقامت حضرت خضر علیه السلام ۵۱
- حضرت خضر علیه السلام در آخر الزمان و رجال ۵۱
- طول عمر حضرت خضر علیه السلام، دلیلی برای عمر طولانی و غیبت امام زمان علیه السلام ۵۲
- استدلال عالمان به طول عمر حضرت خضر علیه السلام ۵۴
- سرگذشت حضرت خضر علیه السلام و موسی علیه السلام در قرآن کریم ۵۵
- سرگذشت حضرت خضر علیه السلام و موسی علیه السلام در روایت امام صادق علیه السلام ۵۸
- بازگو کردن فضیلت ها و مصیبت های اهل بیت علیهم السلام از زبان حضرت خضر علیه السلام برای حضرت موسی علیه السلام ۶۷
- پاسخ به شبهه ای درباره این سفر ۶۸

۷۰ سفر خضر علیه السلام و موسی علیه السلام در ادبیات عرفان و تصوف

۷۳ الگوگیری از ماجرای موسی علیه السلام و خضر علیه السلام

۷۵ توصیه‌های خضر علیه السلام به موسی علیه السلام به هنگام جدایی

فصل دوم: ملاقات‌های حضرت خضر علیه السلام

۷۹ گفتار اول: ملاقات حضرت خضر علیه السلام با پیامبران و امامان معصوم علیهم السلام

۷۹ ۱. ملاقات پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و حضرت خضر علیه السلام

۷۹ تکمیل دعای خضر علیه السلام

۸۱ ۲. تسلیات خضر علیه السلام به اهل بیت پیامبر علیهم السلام

۸۱ منابع شیعه:

۸۳ تابع اهل سنت:

۸۴ ۳. ملاقات خضر علیه السلام با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیر مؤمنان علیه السلام

۸۶ ۴. خضر علیه السلام و اهل بیت علیهم السلام

۸۶ امیر مؤمنان علی علیه السلام و خضر علیه السلام

۸۶ الف) خضر علیه السلام و دفاع از امیر مؤمنان علیه السلام در برابر ابوبکر

۸۸ ب) ملاقات با حضرت خضر علیه السلام در مسجد الحرام

۹۱ ج) ملاقات با امیر مؤمنان علیه السلام در مسجد وفه

۹۲ د) مدح امیر مؤمنان علیه السلام

۹۲ هـ) تبادل حکمت

۹۳ و) موعظه کردن امیر مؤمنان علیه السلام

۹۳ ز) سؤال حضرت خضر علیه السلام از امیر مؤمنان علیه السلام در اولین خطبه پس از خلافت

۹۵ ح) حضور حضرت خضر علیه السلام در نبرد صفین

۱۰۲ ط) سؤال از امیر مؤمنان علیه السلام در نخیله

۱۰۲ ی) حضرت خضر علیه السلام در مراسم تدفین امیر مؤمنان علیه السلام

۱۰۳ ملاقات‌های حضرت خضر علیه السلام و دیگر ائمه اطهار علیهم السلام

۱۰۳ الف) تسلیت گفتن به حسین علیه السلام

۱۰۵ ب) سلام هر روزه بر امام سجاد علیه السلام

۱۰۷ ج) دلداری دادن امام سجاد علیه السلام

۱۰۸ د) گفت‌وگو با امام باقر علیه السلام

۱۱۰. ه) گفت و گو با امام صادق علیه السلام با مضمونی متفاوت
۱۱۰. و) همکاری حضرت خضر علیه السلام با امام صادق علیه السلام در نجات در ماندگان
۱۱۱. ز) نماز و دعای حضرت خضر علیه السلام در حضور امام صادق علیه السلام
۱۱۱. ح) جای پای حضرت علیه السلام در زیر انداز ائمه علیهم السلام
۱۱۲. یاد حضرت خضر علیه السلام در دعا های منسوب به اهل بیت علیهم السلام
۱۱۴. د) ملاقات حضرت خضر علیه السلام و حضرت الیاس علیه السلام
۱۱۴. حضرت خضر علیه السلام و حضرت الیاس علیه السلام در دیدار یک حج گزار
۱۱۶. گفتار دو: ملاقات خضر علیه السلام با غیر معصومان
۱۱۶. ۱. خضر خضر علیه السلام در کربلا
۱۱۷. ۲. نجات یکی از موالیان بنی هاشم
۱۱۸. ۳. شفای دختر نابینا شیعه علی علیه السلام
۱۱۹. ۴. ملاقات مرحوم شیخ حمزه علی نخودکی با حضرت خضر علیه السلام
۱۱۹. گفتار سوم: گزارش ملاقات های حضرت خضر علیه السلام در منابع اهل سنت
۱۲۰. ۱. عمر بن خطاب
۱۲۰. ۲. عمر بن عبدالعزیز
۱۲۱. ۳. نورالدین زنگی
۱۲۱. ۴. ابراهیم ادهم
۱۲۲. ۵. ابراهیم تیمی
۱۲۲. ۶. ابواسحاق مرستانی
۱۲۲. ۷. دعا برای احمد بن حنبل
۱۲۳. ۸. بلال الخواص
۱۲۳. ۹. ولید بن عبدالملک
۱۲۴. دلایل رواج روایت های ملاقات با حضرت خضر علیه السلام
۱۲۷. فصل سوم: پندها و دعاهایی از حضرت خضر علیه السلام
۱۲۷. گفتار اول: پندهای حضرت خضر علیه السلام
۱۲۷. دو روز زندگی
۱۲۸. با فضیلت ترین عبادت ها

۱۲۸	موعظه حاکم مستکار.....
۱۳۴	حرمت سوگند به خداوند.....
۱۳۶	خضر علیه السلام و مرد گمشده.....
۱۳۸	خضر علیه السلام و طبیب روزی.....
۱۳۸	گفتار دوم: دعا‌های حضرت خضر علیه السلام
۱۳۸	۱. مناجات خضر علیه السلام و تعلیم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
۱۳۹	۲. دعای تعقیب نماز.....
۱۴۰	۳. دعای خضر علیه السلام بر دشمنان.....
۱۴۰	۴. دعای خضر علیه السلام بر اعدای خلیل.....
۱۴۱	۵. دعای خضر علیه السلام و الیاس علیه السلام برای ایمنی از آتش و سرقت و غرق شدن.....
۱۴۳	۶. دعا حضرت خضر علیه السلام برای دفع وسوسه.....
۱۴۴	۷. دعای گشایش و ترویج.....
۱۴۵	۸. دعای طائر.....
۱۴۶	۹. دعای درمان مریضی‌ها.....
۱۴۷	۱۰. نماز حضرت خضر علیه السلام
۱۴۸	۱۱. اعمال مسجد سهله.....
۱۵۰	۱۲. دعا و اذکار هنگام طلوع خورشید.....
۱۵۰	۱۳. ذکر برای دیدن پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در خواب.....
۱۵۱	دانش‌طلبان، هم‌نشینان حضرت خضر علیه السلام در بهشت.....
۱۵۳	فصل چهارم: جایگاه خضر علیه السلام در ادب فارسی و فرهنگ عامه.....
۱۵۳	گفتار اول: جایگاه خضر علیه السلام در آثار منظوم.....
۱۵۴	تحفة العرائین خاقانی.....
۱۶۴	مثنوی مولوی.....
۱۶۴	دیوان حافظ.....
۱۶۵	دیوان صائب تبریزی.....
۱۶۶	تفضیل بر خضر علیه السلام یا عناصر داستان او.....
۱۷۳	گفتار دوم: خضر علیه السلام در فرهنگ عامه و ادبیات شفاهی ایران.....

- ۱۷۴ تذکری مهم
- ۱۷۴ سفره حضرت خضر علی
- ۱۷۸ گفتار سوم: باورهای مناطق مختلف ایران درباره حضرت خضر علی
- ۱۷۸ نمادهای حضرت علی
- ۱۷۸ تهران
- ۱۷۸ کرمانشاه
- ۱۷۹ گیلان
- ۱۷۹ مازان
- ۱۸۰ رفس
- ۱۸۲ موحیان جزایری عمان و خلیج فارس
- ۱۸۳ لرستان
- ۱۸۳ کرمانشاه
- ۱۸۴ مریاج همدان
- ۱۸۵ کردستان و آذربایجان
- ۱۸۵ مرسم خضرنی یا اچارچارا در رفس
- ۱۸۶ روستای شمس آباد از توابع بخش خورش رستان شهرستان خلخال استان اردبیل
- ۱۸۶ غید خدر نی نزدیک ایلات
- ۱۸۶ نواحی مرکزی ایران
- ۱۸۸ اصفهان
- ۱۸۸ حوزه های فرهنگی شمال ایران
- ۱۸۸ روستاهای ترکیمن، مازندران و گیلان
- ۱۸۹ روستای شیرآباد از توابع رامیان
- ۱۸۹ روستای همزعه از توابع علی آباد کنول
- ۱۹۰ ماسال رضوانشهر
- ۱۹۰ آستارا
- ۱۹۱ ماسال
- ۱۹۳ خضر و افسانه ها

بخش دوم:

مکان‌های منسوب به حضرت خضر علیه السلام در جهان اسلام

- فصل اول: زیارتگاه‌ها و قدمگاه‌های خضر نبی علیه السلام در ایران ۱۹۹
۱. بقعه خضر زنده یا خضر الیاس علیهما السلام (کرمانشاه، محله خضر زنده) ۱۹۹
 ۲. بقعه خضر زنده علیهما السلام (نی‌ریز، جنوب کوه قلات) ۲۰۰
 ۳. بقعه خضر علیهما السلام (شوشتر، جاده اهواز - شوشتر) ۲۰۰
 ۴. بقعه خواجه خضر علیهما السلام (بندر عباس، فین) ۲۰۱
 ۵. بقعه خواجه خضر علیهما السلام (طبرس، خیابان بسیج) ۲۰۲
 ۶. بقعه خواجه خضر علیهما السلام (کرمان، کوه خواجه خضر) ۲۰۲
 ۷. بقعه زیارت خضر علیهما السلام (ارنگ، کنگ) ۲۰۳
 ۸. بقعه و مسجد خضر علیهما السلام (یزد، خیابان امام خمینی) ۲۰۳
 ۹. بقعه خواجه خضر علیهما السلام (یزد، مریاد) ۲۰۴
 ۱۰. چشمه خضر دندان (کلاله، گلستان) ۲۰۴
 ۱۱. پیر خضر علیهما السلام (بیجار، قاضی قوشچی) ۲۰۵
 ۱۲. دریاچه خضر نبی علیهما السلام (کجور، نوشهر) ۲۰۵
 ۱۳. دست خضر یا دست خضر علیهما السلام (شیراز، منطقه هفت) ۲۰۶
 ۱۴. زیارت خضر نبی علیهما السلام (قشم، بخش هرمز) ۲۰۷
 ۱۵. زیارتگاه خضر نبی الله علیهما السلام (بردسیر، قلعه مرشد) ۲۰۷
 ۱۶. زیارتگاه خضر نبی علیهما السلام (جیرفت، غنبر آباد) ۲۰۸
 ۱۷. زیارتگاه خضر نبی علیهما السلام (رفسنجان، باغ چنار) ۲۰۸
 ۱۸. زیارتگاه خضر علیهما السلام (جیرفت، امجز) ۲۰۹
 ۱۹. زیارتگاه خواجه خضر علیهما السلام (آباد، ایردخواست) ۲۰۹
 ۲۰. زیارتگاه خواجه خضر علیهما السلام (بابک، مزرعه بیدکوبیه) ۲۰۹
 ۲۱. زیارتگاه خواجه خضر علیهما السلام (بافت، کوچه شهید زارع پیشه) ۲۱۱

۲۲. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (بندرعباس، سوزو) ۲۱۲
۲۳. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (سیرجان، موردویی) ۲۱۳
۲۴. زیارتگاه خواجه خضر علیه السلام (تیر، دیزران) ۲۱۳
۲۵. قدمگاه پیر خضر علیه السلام (هرات، خوانسار) ۲۱۴
۲۶. قدمگاه خضر زنده علیه السلام (جهرم، کوشک حسن آباد) ۲۱۴
۲۷. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (ایران شهر، بزمان) ۲۱۴
۲۸. قدمگاه خضر زنده علیه السلام (اکازون، نرگس زار) ۲۱۵
۲۹. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (یوانات، قلعه سنگی) ۲۱۵
۳۰. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (فیروزکوه و رسخوران) ۲۱۶
۳۱. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (سمیرم، قلعه قدیم) ۲۱۷
۳۲. قدمگاه خضر نبی علیه السلام (مرو، ت. شهرک ولی عصر) ۲۱۷
۳۳. قدمگاه خضر و بیت الله علیه السلام (بلواز ارشاد اسلامی) ۲۱۸
۳۴. قدمگاه خضر علیه السلام (آمل، اراد اسلام) ۲۱۹
۳۵. قدمگاه خضر علیه السلام (چابهار، سپوزه) ۲۲۰
۳۶. قدمگاه خواجه خضر پیامبر علیه السلام (جهرم، تارک) ۲۲۰
۳۷. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (استهبان، ماه فرخان) ۲۲۰
۳۸. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (خوسف، بیرجند) ۲۲۱
۳۹. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (رامهرمز، باغ سمیع) ۲۲۱
۴۰. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (شهرضا) ۲۲۲
۴۱. قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (فسا، فیروزامرد) ۲۲۳
۴۲. قدمگاه و زیارتگاه حضرت خضر نبی علیه السلام (آبادان) ۲۲۳
۴۳. مسجد و کوه خضر نبی علیه السلام (قم، کوه خضر) ۲۲۴
۴۴. نظرگاه خضر زنده علیه السلام (تویسرکان، میانه) ۲۲۵
۴۵. نظرگاه خضر زنده علیه السلام (سنندج، آبیدر بزرگ) ۲۲۶
- فصل دوم: مقامات و مزارات خضر علیه السلام در عراق ۲۳۱

۱. مقام خضر علیه السلام (مسجد کوفه) ۲۳۱
۲. مقام خضر علیه السلام (کوفه) ۲۳۱
۳. مقام خضر نبی علیه السلام (شهر خضر) ۲۳۱
۴. مقام خضر و الیاس علیهما السلام (بغداد، ساحل رود دجله) ۲۳۲
۵. بقعه خضر علیه السلام یا امامزاده معذ بن امام هادی علیهما السلام (نیل) ۲۳۳
۶. مزار امام خضر علیه السلام (سامرا) ۲۳۳
۷. مزار خضر نبی علیه السلام (هیت) ۲۳۳
۸. مژده ن کفل یا حزقیال پیامبر علیهما السلام و مقام خضر علیه السلام (الکفل) ۲۳۴
۹. مقام خضر نبی علیه السلام (بصره) ۲۳۷
۱۰. مزار خضر عباس علیهما السلام (اتاق) ۲۳۷
۱۱. مزار خضر الیاس علیهما السلام (تدفیر) ۲۳۷
- فصل سوم: مقامات و مزارهای خضر بیا علیه السلام در سایر کشورها ۲۳۹
۱. لبنان ۲۳۹
- الف) مقام و زیارتگاه خضر علیه السلام (بعلبک، روستای خضر) ۲۳۹
- ب) مقام و زیارتگاه خضر علیه السلام (بعلبک، روستای بیت شاه) ۲۳۹
- ج) مقام و زیارتگاه خضر علیه السلام (بیروت، روستای کفردیش) ۲۴۰
۲. افغانستان ۲۴۰
- الف) قدمگاه خواجه خضر علیه السلام (ولایت تخار) ۲۴۰
- ب) نظرگاه و قدمگاه خضر علیه السلام (افغانستان، کابل) ۲۴۰
۳. فلسطین ۲۴۱
- الف) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، غزه) ۲۴۱
- ب) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، حیفا) ۲۴۲
- ج) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، الخلیل، کفریاسیف) ۲۴۳
- د) مقام خضر علیه السلام (فلسطین اشغالی، قدس شریف) ۲۴۴
۴. کویت ۲۴۵
- مزار خضر نبی علیه السلام (جزیره فلیکا، کویت) ۲۴۵

- ۲۴۵ ۵. سوزیه.
- ۲۴۵ دریایچه نمک خضر علیه السلام (ریاضیه، لاذقیه سوزیه).
- ۲۴۶ ۶. مصر.
- ۲۴۶ مزار خضر علیه السلام (مصر، سلمیه).

بخش سوم:

کتاب شناسی حضرت خضر علیه السلام

- ۲۴۹ کتاب شناسی
- ۲۴۹ کتاب ها
- ۲۵۳ کتاب های ویژه کودکان و نوجوانان.
- ۲۵۵ پایان نامه ها
- ۲۵۸ مقالات
- ۲۵۸ الف) تشریحات.
- ۲۶۲ ب) مجسوعه ها.
- ۲۶۲ ج) دایره المعارف ها.
- ۲۶۳ کتابنامه

دیباچه

سعادت انسان و پویایی جمیع، در سایه شناخت و عمل به سیره اولیای الهی که استوارترین آموزه تربیتی و اساسی‌ترین مؤلفه فرهنگ اسلامی است، امکان‌پذیر است. از این رو پژوهش در احوال آنحضرت انکارناپذیر مراکز پژوهشی است. گروه تاریخ و سیره پژوهشکده حج و زیارت، برای رویج فرهنگ اصیل اهل بیت (ع)، به شرح حال شماری از چهره‌های تأثیرگذار جهان اسلام، از قالب تک‌نگاری‌هایی مستقل پرداخته و در این کتاب‌ها، زندگینامه تفصیلی هر فرد و معرفی زیارتگاه‌های منسوب به وی را ارائه کرده است.

از میان صدها زیارتگاه موجود در ایران و عراق، قدمگاه‌ها، نظرگاه‌ها و مقام‌هایی منتسب به حضرت خضر نبی (ع) در کشور عراق و جهان اسلام است؛ این مسئله، بهانه‌ای شد برای تدوین شرح حال این پیامبر الهی (ع) و بررسی مکان‌های منسوب و آیین‌های خاص زیارتی مربوط به ایشان.

در پایان، پژوهشکده حج و زیارت لازم می‌داند از تلاش مؤلفان محترم جناب آقای محمدسعید نجاتی و محمد مهدی فقیه بحر العلوم و نیز از محقق ارجمند جناب آقای ابذر نصر اصفهانی که بخش کتاب‌شناسی حضرت خضر (ع) را تدوین نموده‌اند و همچنین از

ارزیابان و همه دوستانی که در واحد آماده‌سازی پژوهشکده، در به ثمر رسیدن این اثر
کوشیده‌اند، سپاس‌گزاری کند. به امید آنکه اثری ارزشمند نزد صاحب‌نظران باشد.

انه ولی التوفیق

پژوهشکده حج و زیارت

گروه تاریخ و سیره

www.ketab.ir

مقدمه

حضرت خضر علیه السلام در سراسر دین های اسلامی از جایگاه ویژه ای برخوردار است؛ چراکه زندگی آن حضرت، اسرارآمیز و طولانی است و برخی از مردم، مدعی ملاقات با آن حضرت شده اند. امامان شیعه علیهم السلام نیز طولانی بودن عمر ایشان را مثالی برای غیبت طولانی امام زمان علیه السلام و رازش را همراهی حضرت خضر علیه السلام با آن امام عزیز دانسته اند. سرفصل سخنان بسیاری درباره حضرت خضر علیه السلام، داستان شگفت انگیز همراهی حضرت موسی علیه السلام با آن حضرت است که در قرآن کریم، به آن اشاره شده و حضرت خضر علیه السلام، بنده ای برگزیده و دارای علم لدنی معرفی شده است.

بقعه های بسیاری در سراسر سرزمین های اسلامی به نام این بزرگوار شناخته شده که شناسایی و معرفی کامل آنها، تاکنون انجام نشده است. با وجود شهرت حضرت خضر علیه السلام و آثار گوناگون نوشته شده درباره ایشان، اثری که به تمام زوایای مختلف این شخصیت عظیم پرداخته باشد، یافت نشد.

بر همین اساس این کتاب از سه بخش سیمای حضرت خضر علیه السلام در منابع اسلامی، بقاع منسوب به آن حضرت و کتاب شناسی آن حضرت تشکیل شده است. بخش اول به قلم آقای محمدسعید نجاتی است که در آن، روایات اهل بیت علیهم السلام، منابع حدیثی و منابع

تاریخی در مورد جناب خضر علیه السلام جمع‌آوری شده است. سپس در این بخش به پرسش‌های گوناگون درباره آن حضرت، به ویژه ماجرای همراهیش با جناب موسی علیه السلام پرداخته شده و در پایان، به جایگاه ایشان در ادبیات فارسی و ادبیات عامه توجه شده است؛ در بخش دوم جناب آقای محمدمهدی فقیه بحر العلوم، بقعه‌های منسوب به آن حضرت در ایران و سایر کشورهای اسلامی را معرفی می‌کند و پژوهشگر ارجمند، جناب آقای اباذر نصر اصفهانی نیز در بخش کتاب‌شناسی، بیش از ۱۶۰ اثر را، شامل کتاب، مقاله، پایان‌نامه و... مربوط به حضرت خضر علیه السلام معرفی کرده است. امیدواریم این بضاعت ناچیز، مقبول درگاه حضرت حجت علیه السلام و انیس ایشان، حضرت خضر نبی علیه السلام واقع شود.

نویسندگان